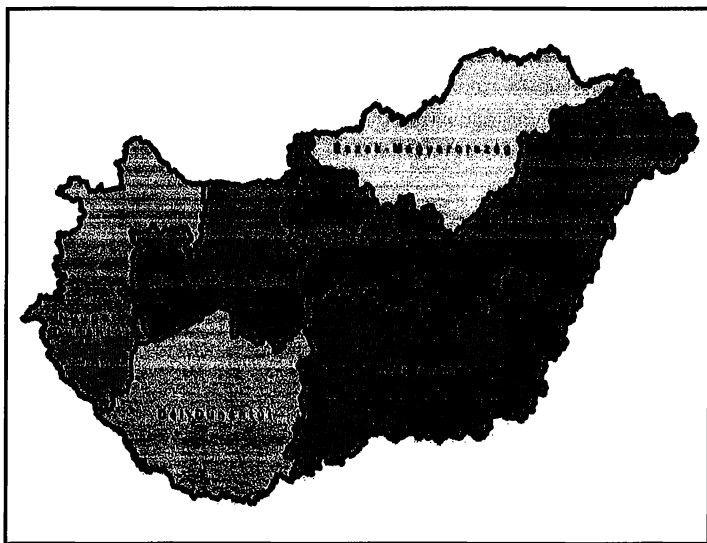

A Közép-Dunántúl régió könyvtári TIOP–TÁMOP pályázatai¹

Bevezető

Magyarországon országgyűlési határozattal fogadták el 1998-ban a hét statisztikai-tervezési régió felállítását. Valójában a **régió** fogalma többféle értelmezésben ismert. A hétköznapi fogalomhasználatban a régió valamiféle területegységként jelenik meg, a térség, az övezet, a táj, a körzet szinonimája. Gondolkozhatunk róla úgy, mint egy lehatárolt térrészről, a környezetétől bizonyos természeti, társadalmi, gazdasági tényezők révén elkülönülő területi egységről. A regionális politikában az ország és a települések közötti – leggyakrabban az ország fogalma alatt közvetlenül lévő – területi szintet jelöljük vele, amely lehet közigazgatási (választott vagy delegált képviseléssel) vagy nem közigazgatási (statisztikai, tervezési) funkciójú egység.

Tervezési-statisztikai régió: több megye (illetve a főváros) területére kiterjedő, az érintett megyék közigazgatási határával határolt, egybefüggő tervezési, illetve statisztikai területi egység.

Fejlesztési régió: egy vagy több megyére (illetve a fővárosra), vagy azok meghatározott területére kiterjedő társadalmi, gazdasági vagy környezeti szempontból együtt kezelendő területi egység, amely alulról induló kezdeményezés eredményeként meghatározott célra jött létre. Következésképpen nagyon változó, bármikor átalakulhat, és nincs garancia arra, hogy a létrehozott társulások teljes mértékben lefedik az ország egész területét. Ezért nem lehet a fejlesztési régió azonos a tervezési-statisztikai régióval.²

Az ország hét régiójából a Közép-Dunántúli Régió a Dunántúl középső, északra eső részén helyezkedik el, 11 117 négyzetkilométernyi területen. Nemcsak a kiterjedése, a lakosság száma is átlag alatti a régiók között, hiszen a 10 milliós ország népességének nem az egyhetede (14,2%-a), hanem mindössze 11 százaléka él itt, 1 098 654 fő.³ A régió három megyét ölel fel: Fejér, Komárom-Esztergom és Veszprém megye, ezeken belül 26 kistérség alkotja.

77 kilométeres szakaszon határos Szlovákiával, végighúzódik rajta a Dunántúli középhegység, északi és keleti oldalon 130 kilométer Duna-szakasz határolja. A régióhoz tartozik a Balaton szinte teljes északi partvonala, benne a Balaton-felvidéki Nemzeti Park. Szintén a régióban található a Budapesttől alig 40 kilométerre eső Velencei-tó. A Bakony, a Vértes és a Gerecse hegység az erdőgazdaságnak és az idegenforgalomnak ad lehetőséget, a Mezőföld és a Kisalföld keleti része az ország kiemelkedő gabonatermelő vidékei. A régió sokszínűsége, természeti kincsei már az ősidőktől letelepedési lehetőségeket nyújtottak az ember számára. A történelem előtti korra utal a vértesszőlősi ősember, aki a tudósok szerint 350 ezer évvel ezelőtt éppen itt élt.⁴

A Közép-Dunántúli Régióban egy egyetem és három helyi székhelyű főiskola működik, ezen kívül több egyetemnek és főiskolának vannak itt kihelyezett tagozatai, karai. Népeségarányosan a főiskolai hallgatók száma közel azonos az országgal, az egyetemistáké azonban ötödével elmarad attól. A térségben a '90-es évekig főleg műszaki értelmiségi képzés folyt. Ma már a hagyományos szakirányok mellett gazdaságirányítási, számítástechnikai, környezetvédelmi, szociális ismereteket is el lehet sajátítani.

A régió felsőoktatási intézményei:

- Pannon Egyetem, Veszprém
- Nyugat-magyarországi Egyetem, Geoinformatikai Főiskolai Kar, Székesfehérvár
- Dunaújvárosi Főiskola
- Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár
- Budapesti Műszaki Főiskola Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar Számítógéptechnikai Intézete, Székesfehérvár
- Modern Üzleti Tudományok Főiskolája, Tatabánya
- Vitéz János Római Katolikus Tanárképző Főiskola, Esztergom
- Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola
- Pápai Református Teológia⁵

A régióban 710 könyvtári hozzáférési pont található. Ebből 279 könyvtári szolgáltató-hely besorolású, 431 pedig könyvtár státusú. A városi könyvtárak száma 38; a felsőoktatási szakkönyvtárak száma 10.⁶

A TIOP-pályázatokról

A TIOP keretében *Könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra-fejlesztése* – „*Tudásdepó-Expressz*” címmel kerültek meghirdetésre azok a pályázatok, amelyekre a régióból sikeresen pályáztak a könyvtárak. A TIOP–1.2.3/08/1 jelű pályázaton két pályázat, a TIOP–1.2.3/09/1 jelű pályázaton pedig további 11 pályázat, azaz **mindösszesen a TIOP keretében 13 pályázat nyert el támogatást.** A 13 pályázat azonban nem 13 intézményt jelent, hiszen néhányan közülük konzorciumban pályáztak. TIOP-forrásból összesen 20 település nyert el főpályázóként, vagy konzorciumi tagként támogatást, ez a települések (a régióban 401 település van) 5 százaléka. Három kiemelt település, a három megyeszékhely (Székesfehérvár, Tatabánya, Veszprém) két intézmény révén is sikeresen pályázott, tehát duplán nyert.

Megyei könyvtárak

A régióban három található. Támogatási előfordulás 100 százalék, hiszen mindhárom megyei könyvtár sikeresen pályázott, bár jelentős különbség érzékelhető. Fejér megye – Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár – az első fordulóban egymaga pályázott, azaz nem állított fel konzorciumot, és 87 950 920,- Ft-ot nyert. Komárom-Esztergom megye – József Attila Megyei Könyvtár – és Veszprém megye – Eötvös Károly Megyei Könyvtár és Közművelődési Intézet – szintén egymaga pályázott. Itt az elnyert támogatási összeg azonban már csak 12-12 millió Ft volt.

Városi könyvtárak

A régióban összesen 29 városi rangú település van. Támogatási előfordulás 69 százalékos, hiszen 20 település pályázott sikeresen. A városi könyvtárak esetében már megfigyelhető a konzorciumi pályázat típusa. Így pályázott Oroszlány, Adony, Mór, Veszprém és Pápa, amelyek további 10 várost vontak be a pályázatukba. Valójában ezzel sikerült csak a 20 települést sikeres pályázóvá tenni, hiszen ha kizárólag a főpályázó településeket nézzük, akkor 10 város lett sikeres. Jelentősebb összeghez az első fordulóban pályázó veszprémi Városi Művelődési Központ és Könyvtár jutott, amely 62 364 535 Ft-ot nyert, igaz, öt tagú konzorciumban. A többi könyvtár azonban akár konzorciumban, akár egyéni pályázóként indult, maximum 8 millió Ft fejlesztési forráshoz jutott.

Községi könyvtárak

A régióban összesen 372 községi, nagyközségi rangú település van. Támogatási előfordulás 0 százalék, azaz egy község sem pályázott sikeresen.

Felsőoktatási könyvtárak

Külön kell szólnunk a felsőoktatást érintő TIOP-os lehetőségekről, már csak annak nagyságrendje miatt is. TIOP keretében *A felsőoktatási tevékenységek színvonalának emeléséhez szükséges infrastrukturális és informatikai fejlesztések támogatása* címmel kerültek meghirdetésre azok a pályázatok, amelyekre a régióból sikeresen pályáztak felsőoktatási intézmények és keretükben a könyvtárak. A TIOP–1.3.1-07/1-2F jelű pályázaton egy pályázat, a TIOP–1.3.1-07/2-2F jelű pá-

lyázaton pedig további egy pályázat, azaz **mindösszesen TIOP-keretben két felsőoktatási pályázat nyert támogatást**. A két pályázat két intézményt jelent, ugyanis esetükben nem konzorcionális pályázatról van szó. Sikeresen pályázott a Dunaiújvárosi Főiskola (3 193 647 456,- Ft) és a Pannon Egyetem (4 183 071 990,- Ft). A két pályázaton elnyert végösszeg meghaladja hétmilliárd forintot (7 376 719 446,- Ft)!

Látható, az elnyert összegek teljesen más nagyságrendet képviselnek az egyéb TIOP-os keretben elnyert könyvtári forrásokhoz képest. Igaz, ebben az esetben az elnyert forrás a felsőoktatási intézményeké, közvetlen könyvtári célra ennek feltehetően csak egy szelete hasznosul(hat).

TIOP-pályázati összesítő tábla

	Veszprém megye	Fejér megye	Komárom-Esztergom megye	Regionális mindösszesen
TIOP pályázatok száma	4 db	5 db	4 db	13 db
TIOP pályázati érték összesen	90 085 437 Ft	119 950 350 Ft	35 888 590 Ft	245 924 377 Ft
Települések száma a régióban összesen	217	108	76	401 település
TIOP pályázatban érintett települések száma	10 település	6 település	4 település	20 település
A részesedő települések %-ban	4,6%	5,6%	5,3%	5%
Lakosság a régióban összesen	358 807 fő	427 416 fő	312 431 fő	1 098 654 fő
TIOP pályázatból részesedő lakosság (érintett települések)	176 215 fő	142 970 fő	133 300 fő	452 485 fő
Részesedő lakosság %-ban	49,1%	33,4%	42,7%	41,2%
Bekerülő TIOP forrás egy lakosra vetítve	251 Ft	281 Ft	115 Ft	224 Ft

A TÁMOP-pályázatokról

A TÁMOP keretében „*Tudásdepó-Expressz*” A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében címmel írtak ki pályázatokat, amelyekre a régióból sikeresen pályáztak könyvtárak.

- A TÁMOP 3.2.4-08/1 jelű, *a könyvtárhasználók igényeinek hatékonyabb ki-elégítését célzó szolgáltatás-fejlesztés* pályázaton tíz pályázat,
- a TÁMOP 3.2.4-08/2 jelű, *országos elektronikus szolgáltatások bővítése, fejlesztése* pályázaton egy pályázat,
- a TÁMOP 3.2.4-09/1 jelű pályázaton pedig további három pályázat,

azaz **mindösszesen TÁMOP-keretben 14 pályázat nyert el támogatást**. A 14 pályázat azonban most sem 14 intézményt jelent, hiszen néhányan közülük konzorciumban pályáztak. TÁMOP-forrásból összesen 20 település nyert el főpályázóként, vagy konzorciumi tagként támogatást, ez a települések (a régióban 401 település van) 5 százaléka. Ez az arány megfelel a TIOP-os sikernek, de megjegyzendő, hogy itt nem ugyanarról a 20 településről, illetve az adott településen belül nem minden esetben ugyanarról a pályázóról van szó!

Ha a főpályázókat vesszük számításba, akkor a 13 TIOP-os főpályázóból csak hatnak sikerült TÁMOP-os forrást is elnyernie céljai megvalósításához.

A három kiemelt település, a három megyeszékhely (Székesfehérvár, Tatabánya, Veszprém) közül Veszprém négy pályázó révén is sikeresen lett, Tatabánya és Székesfehérvár viszont TÁMOP-on belül csak egy-egy pályázattal nyert.

Megyei könyvtárak

A régióban – ismeretes – három található. Támogatási előfordulás 100 százalékos, hiszen mindhárom megyei könyvtár sikeresen pályázott, bár különbség érzékelhető. Fejér megye – Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár – egymaga pályázott, azaz nem állított fel konzorciumot és 88 270 000,- Ft-ot nyert. Komárom-Esztergom megye – József Attila Megyei Könyvtár – szintén egymaga pályázott és 58 564 408,- Ft-ot nyert, míg Veszprém megye – Eötvös Károly Megyei Könyvtár és Közművelődési Intézet – hét tagú konzorciumban pályázott. Itt az elnyert támogatási összeg 63 477 439,- Ft volt.

Városi könyvtárak

A régióban összesen 29 városi rangú település van. Támogatási előfordulás 55 százalékos, ez kisebb, mint a TIOP esetében, hiszen itt 16 település pályázott sikeresen. A TIOP-os öthöz képest itt három pályázat született konzorciumban, Veszprém, Várpalota és Tata részvételével. Ezek további 10 települést (8 várost, két községet) vontak be a pályázatukba. Ezzel sikerült 20 települést eredményes pályázóvá tenni, hiszen ha csak a főpályázó településeket nézzük, akkor mindössze 10 település lenne érintett.

Községi könyvtárak

A régióban összesen 372 községi, nagyközségi rangú település van. Támogatási előfordulás kevesebb, mint 1 százalék, hiszen mindössze három község pályázott sikeresen. Ebből két község konzorciumi tagként lett „befutó”, viszont egy község – a Fejér megyei Aba – önmaga nyert el 17 872 448,- Ft-ot.

Felsőoktatási könyvtárak

A TÁMOP esetében nem kell külön szólnunk a felsőoktatási könyvtárakról, amint azt a TIOP-nál kellett tennünk. Mind a Pannon Egyetem, mind a Dunaújvárosi Főiskola TÁMOP-nyertes lett, nagyjából azonos összegekkel, mint a megyei vagy városi könyvtárak.

Egyéb könyvtárak

Külön kategóriában kell említeni a középiskolai könyvtárakat, amelyek TÁMOP-keretben sikeresek tudtak lenni. Igaz, mindössze három nyertes pályázatról van szó, ebből kettő Veszprémből (Veszprém megye) érkezett, egy pedig Mórról (Fejér megye). Azaz Komárom-Esztergom megye itt nem tudott forrást nyerni. Pedig érdemes lett volna próbálkozni, hiszen a nyertes középiskolák 14 és 38 millió Ft közötti forrássokhoz jutottak.

TÁMOP pályázati összesítő tábla

	Veszprém megye	Fejér megye	Komárom-Esztergom megye	Regionális mindösszesen
TÁMOP pályázatok száma	5 db	5 db	4 db	14 db
TÁMOP pályázati érték összesen	253 243 229 Ft	149 716 048 Ft	202 114 672 Ft	605 073 949 Ft
Települések száma a régióban összesen	217	108	76	401 település
TÁMOP pályázatban érintett települések száma	9 település	4 település	7 település	20 település
A részesedő települések %-ban	4,1%	3,7%	9,2%	5%
Lakosság a régióban összesen	358 807 fő	427 416 fő	312 431 fő	1 098 654 fő
TÁMOP pályázatból részesedő lakosság (érintett települések)	172 197 fő	169 174 fő	159 691 fő	501 062 fő
Részesedő lakosság %-ban	48,0%	39,6%	51,1%	45,6%
Bekerülő TÁMOP forrás egy lakosra vetítve	706 Ft	350 Ft	647 Ft	551 Ft

Egyéb, nem könyvtári, de „könyvtár közeli” TÁMOP-pályázatok

A TÁMOP-kiírásokat áttekintve feltűnt két olyan pályázati lehetőség, ami ugyan nem kifejezetten a könyvtáraknak szól, de aminek eredményeit az adott régió könyvtárai is hasznosíthatják. Ilyen a:

- TÁMOP 3.2.9/B-08/2 Audiovizuális emlékgyűjtés
- TÁMOP 3.4.4/B-08/1 Országos Tehetségsegítő Hálózat kialakítása – Magyar Géniuszt Integrált Tehetségsegítő Program

pályázat. A két kategóriában összesen 12 nyertes pályázó van a régióban. A pályázók zömében gimnáziumok, de van a nyertesek között alapítvány és szociális társulás is. Az általuk elnyert forrás három és 15 millió Ft között szóródik, összesen 91 734 608,- Ft értékben.

Összegzés

Jelen összeállítás rövid helyzetképet kíván nyújtani a Közép-Dunántúli Régió könyvtárait érintő TIOP–TÁMOP-pályázatokról. A pályázatok értékelésével adós marad. De ez nem is lehet ennek az összeállításnak a célja. Az értékeléshez elmélyült, átfogó vizsgálatra lesz szükség. Különösen érdekes lehet annak a vizsgálata, hogy a könyvtári rendszer szempontjából milyen eredményeket hozott az említett források felhasználása. Érdemben fejlődött-e az adott intézmény? Ezen túlmenően sikerült-e a fejlesztési eredményeket a nagyobb közösség, netán az egész régió számára is hasznosítani? Különösen érdekes ez a kérdés olyan pályázatok (pl. Audiovizuális emlékgyűjtés) kapcsán, amelyek pályázói nem is a könyvtári rendszer tagjai, a megszülető eredmények azonban helytörténeti értéküknel fogva könyvtári szempontból is mindenképpen figyelemre méltók.

Az erőforrások integrált felhasználása persze nem könnyű dolog. A pályázótól, a pályázó fenntartójától és a pályázó regionális partnereitől egyaránt együttműködést megkövetelő feladat. Ha én nyertem, én lépek úgy, hogy Neked is jó legyen, hogy Te is kapcsolódhass hozzá, s ha fordítva van, Te is tedd ugyanezt. E gondolat kiteljesítése érdekében kell elemeznünk, értékelnünk az eddigi fejlesztési folyamatokat, rávilágítva a partnerségben, együttműködésben rejlő további lehetőségekre.

JEGYZETEK

- 1 Forrás: www.nfu.hu – projektkereső, 2011. január 27-i állapot szerint
- 2 Forrás: <http://www.terport.hu/main.php?folderID=2646&articleID=7110&ctag=articlelist&iid=1>
- 3 KSH statisztika, 2010. január 1-i állapot.
- 4 Felhasznált forrás: <http://www.kdrfu.hu/kdr.php>
- 5 Felhasznált forrás: <http://www.kdrfu.hu/kdr.php>
- 6 Forrás: Könyvtári Intézet statisztika, 2009.